

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านวรรณกรรมของหลวงวิจิตรวาทการ เพื่อให้เข้าใจถึงชีวิตของท่านในด้าน กำเนิด การศึกษา ชีวิตครอบครัว หน้าที่การงาน และผลงานด้านวรรณกรรม พร้อมทั้งวิเคราะห์หนังสือด้านปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์ ของท่าน

ในการศึกษาชีวิตนี้ค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร นิตยสาร นิตยภัณฑ-ชีวิตประวัติ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับท่าน สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับท่าน สร้างตารางวิเคราะห์สารคดีเชิงวิพากษ์ และวิเคราะห์บทประพันธ์ด้านปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์ ตามนัยทางสถิติ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ 4 ด้านคือ (1) ด้านเนื้อหาสาระ (2) ด้านประเพณีปัญญา (3) ด้านทัศนคติและมโนธรรม (4) ด้านลักษณะรูปเล่มและคุณภาพของการพิมพ์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่กระดาษขนาด 3 นิ้ว x 5 นิ้ว และ 5 นิ้ว x 7 นิ้ว และตารางวิเคราะห์หนังสือชนิดประเมินค่า (Rating Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประวัติและผลงานด้านวรรณกรรมใช้วิธีคัดเลือกเนื้อเรื่องที่ต้องการแล้วบรรยายเป็นแบบความเรียง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลตามนัยทางสถิติ ใช้ค่าวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยนำหนักคะแนน และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของน้ำหนักคะแนนในแต่ละข้อจากตารางวิเคราะห์ เพื่อนำมาจัดอันดับความดีเยี่ยม คือ คอนซางค์ พอใช้ และ ยังไม่มีลักษณะเด่น ในแต่ละด้านของหนังสือดังกล่าว แล้วอภิปรายผลเป็นความเรียงเช่นกัน

สรุปผลการวิจัย

ในด้านชีวิตประวัติและผลงานด้านวรรณกรรมของหลวงวิจิตรวาทการ จากผลการศึกษาประมวลไคววา หลวงวิจิตรวาทการประสบความสำเร็จรุ่งโรจน์หลายด้าน อาทิ เช่น ด้านการศึกษา ได้รับปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ถึง 3 สาขาวิชา คือ

ปริญญาตรีบัณฑิตศึกษาศาสตร์ทางการทุก ปริญญาบัตร เศรษฐศาสตร์สหกรณ์คณะศึกษาศาสตร์
ศึกษาศาสตร์ และปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิต (กิตติมศักดิ์)

ตำแหน่งที่ทำงาน ได้รับพระราชทานยศ และตำแหน่งต่าง ๆ หลายตำแหน่ง
คือในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช ใต้เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมการเมือง ในสมัยการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย ใต้เป็นอธิบดีกรมที่ดิน อัครราชทูต และเอกอัครราชทูต
ตามลำดับ ส่วนตำแหน่งทางการเมืองใต้เป็นรัฐมนตรีหลายกระทรวง และใต้เป็น
ปลัดบัญชาการคนแรกและคนเดียวของประเทศไทย ในด้านการทหาร ได้รับพระราช
ทานยศ เป็น พลตรี

ด้านชีวิตครอบครัว ในฐานะบิดา เป็นบิดาที่บุตรธิดารักใคร่และเคารพบูชา
เป็นผู้นำครอบครัวที่สามารถ มีหลักการดำเนินชีวิตที่มั่นคง เป็นนักจิตวิทยาที่มีความ
สามารถในการอบรมบุตรธิดาเป็นเลิศ เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าในการศึกษาของบุตรธิดา
เหนือสิ่งอื่นใด ใต้คงความปรารถนาที่จะให้บุตรธิดาได้เรียนถึงขั้นปริญญาเอกทุกคน
ให้วางแผนการศึกษาและแต่งตำราขึ้นฐาน ตลอดจนเป็นครู อาจารย์ อบรมสั่งสอน
บุตรธิดาในทุกสาขาที่ต้องการจะใ้บุตรธิดาเล่าเรียน ท่านประสบความสำเร็จใน
ข้อนี้อย่างภาคภูมิใจ คือลูกชายสองท่านในจำนวน 6 คนนั้น ได้รับปริญญาเอกถึง 5
คน คนสุดท้ายขณะนี้กำลังศึกษาปริญญาโทอยู่ที่สหรัฐอเมริกา และเป็นคนเรียนดีปาก
คนหนึ่ง ในอนาคตคาดว่าจะต้องศึกษาจนสำเร็จปริญญาเอกสมดังปณิธานที่ท่านตั้งไว้
นับว่าท่านเป็นบิดาที่มีความสามารถในการอบรมบุตรธิดาอย่างที่หาผู้ใดเสมอเหมือน

ด้านการประพันธ์ ปรากฏว่าหลวงวิจิตรวาทการ เป็นนักชาตินิยมและนัก
ปฏิวัติที่สามารถมากคนหนึ่งของไทย ตลอดชีวิตของท่านได้ประกอบคุณประโยชน์ในการ
คนควาและนำความรู้ที่แสวงหามาได้เวลานั้นมาเผยแพร่โดยวิธีการต่าง ๆ เช่น พิมพ์
เป็นตำราในสาขาวิชาต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์
วิทยาศาสตร์ประยุกต์ ศิลปกรรมและการบันเทิง วรรณคดี และ ประวัติศาสตร์ แสดง
ปรากฏา บรรยาย เขียนบทความลงในวารสาร หนังสือพิมพ์ บทความของท่านช่วยเสริม
สร้างความรู้ กระตุ้นให้เกิดความรักชาติ และเกิดความรู้รักต่อสังคม และมีรสนิยมก็

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของหนังสือคานปรัชญา ศาสนา สังคมศาสตร์ และ
ประวัติศาสตร์ ของท่าน ปรากฏว่าในคานเนื้อหาสาระส่วนใหญ่ อยู่ในเกณฑ์ ดี

ค่านประเพ็ญปัญญาและค่านที่แนบคิดและมีโนธรรม อยู่ในเกณฑ์ ก่อนข้างคี่ ค่าน
ลักษณะรูปเล่มและคุณภาพของการพิมพ์ ปรากฏว่าความถูกต้องของตัวอักษรและ
การพิมพ์ การจัดแบ่งเนื้อที่ การวางรูปหน้ากระดาษ ตลอดจนภาพปกมีศิลปะ อยู่ใน
เกณฑ์ ก่อนข้างคี่ สารบัญ ครรชนี และ บรรณานุกรม อยู่ในเกณฑ์ พอใช้ ส่วน
ภาคผนวก อภิธานศัพท์ และ ส่วนโยง ยังไม่มีลักษณะเด่น

เท่าที่กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า หลวงวิจิตรวาทการ เป็นอัจฉริยะคนหนึ่งซึ่ง
หาได้ยากยิ่งในประเทศไทย มีสมรรถภาพในการทำงานทุกอย่าง และมีมันสมองที่
ปราดเปรื่อง เมื่อท่านได้ทำสิ่งใดแล้วก็ประสบความสำเร็จเป็นคุณประโยชน์ต่อครุ-
กรรวิ ทอผู้อื่น และต่อประเทศชาติมาโดยตลอด หลวงวิจิตรวาทการ จึงเป็นอีกผู้หนึ่ง
ที่ไม่มีส่วนเสริมสร้างความจริงให้แก่ "คำฉันท์" ในเรื่อง กุณณาสนนอง ตอนหนึ่ง
ความว่า

พจนานุกรม	อีกกฎจรอันปลดปลง
โททนต์เสนงคง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่ววี่	ประทับไว้ในโลกา ¹

ขอเสนอแนะ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ศึกษารวบรวมประวัติและบทบาททางวิชาการของหลวง
วิจิตรวาทการ เฉพาะด้านปรัชญา สาขา สังคมศาสตร์ และ ประวัติศาสตร์ แต่
ยังมีบทบาทประพันธ์ประเภทอื่นที่น่าสนใจอีก เช่น บทละคร เพลง และ นวนิยาย ซึ่ง
ล้วนเป็นเรื่องจูงใจให้รักชาติ ก่อให้เกิดความสามัคคี เสียสละเพื่อชาติ และทำตน
ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมทั้งสิ้น ผลงานดังกล่าวยังเป็นที่ยอมรับของมหาชนอยู่ในปัจจุบัน

¹สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส, แบบเรียนภาษาไทย
หนังสืออ่านกวีนิพนธ์ คำฉันท์ กุณณาสนนอง (พิมพ์ครั้งที่ 13; พระนคร, โรงพิมพ์
คุรุสภา, 2516), หน้า 19.

โดยเฉพาะบทเพลงในบทละครหลายเรื่อง ได้กลายเป็นกวี หรือ บทปลุกใจ ที่ร้องกันจนติดปากกันไป เช่น เพลงต้นตระกูลไทย รักเมืองไทย ตื่นเถิดชาวไทย โศกมนุษย์ เดือดสุดบรรณ แหลมหอง และเพลงเกิน เป็นต้น บทเพลงปลุกใจเหล่านี้ ยานไคที่ชาติบ้านเมืองคับขัน ยังให้ปลุกใจประชาชนได้ล้นเสมอ ตัวอย่างเช่น กรณี สงครามอินโดจีน สงครามมหาเอเชียบูรพา การปฏิวัติในประเทศแต่ละครั้ง และ เหตุการณ์ในวันมหาวิปโยค วันที่ 14 ตุลาคม 2516 เพลงปลุกใจดังกล่าวหลายเพลง ได้มีส่วนช่วยเสริมสร้างความสามัคคี และความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของมหาชนได้เป็นอย่างดี จึงน่าที่จะได้ศึกษาบทประพันธ์เหล่านี้ในแง่ความดีเค่นทางวรรณกรรม ฉาก หรือ บรรยากาศ (Setting) โครงสร้างเรื่อง (Plot) การให้ตัวละคร (Characterisation) บทสนทนา (Dialogue) ทักษะคติ (Attitude) หรือ ทักษะฝากให้คิด (Message) และความคิดในเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยตลอดมา

อนึ่ง การวิจัยครั้งนี้ปรากฏว่าวรรณกรรมของหลวงวิจิตรวาทการ ที่หอสมุดต่าง ๆ เก็บรวบรวมไว้นั้นมีไม่สมบูรณ์ บทประพันธ์หลายเรื่องสูญหายไป ผู้วิจัยจึงใคร่เสนอแนะให้หอสมุดแห่งชาติเป็นแหล่งสะสมวรรณกรรมของหลวงวิจิตรวาทการ ไว้ให้สมบูรณ์ทุกประเภท เพื่อประโยชน์แก่การศึกษาคุณค่าของบุคคลรุ่นต่อไป

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย